

دیرستان پسرانه غیر دولتی ابتکار علم - دوره دوم

نام و نام خانوادگی: کلاس: دهم موضوع امتحان: فارسی (۱) نام دبیر: قدحچی

سوالات ادبیات فارسی پایه دهم نوبت اول دیماه ۱۴۰۲

ردیف	قلمرو زبانی (نمره)	طراح سوالات: قدحچی	بارم
۱	معنای واژه های مشخص شده را با توجه به همان بیت بنویسید. الف) «در بن این پرده نیلوفری کیست کند با چو منی همسری» ب) راست به مانند یکی زلزله	۰/۵	۰/۵
۲	برای هر یک از واژه های مشخص شده یک برابر معنایی مناسب بنویسید. الف) «ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن» ب) «باغ ز من صاحب پیرایه شد»	۰/۵	۰/۵
۳	در هر یک از موارد زیر املاي واژه ای نادرست است، شکل درست آن را بنویسید. الف) «برادران یوسف صدیق، آهنگ کید و مکر و ادوات کردند تا مگر او را هلاک کنند» ب) «ما را به انعام و اکرام از دریا گسیل کرد، چنان که در کرامت و فراق به پارس رسیدیم»	۰/۵	۰/۵
۴	در میان گروه کلمات زیر دو مورد نادرستی املايي وجود دارد. شکل درست آن ها را بنویسید. ضایع و تباه - حضيض و پستی - غرابت و خویشاوندی - محنت و اندوه - بيقوله و کنج - بهایم و چهارپایان - نقض و شکستن	۰/۵	۰/۵
۵	املاي درست هر کلمه را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) «آب (عجل - اجل) که هست گلوگیر خاص و عام» ب) «مرگ تو زندگی را به (سخره - صخره) گرفت» ج) «تا اینکه ما را دمکی بیشتر در گرمابه (بگذارد - بگزارد)» د) «و معلم که تازه از (مخمصه - مخمسه) رسته بود»	۱	۰/۵
۶	کدام یک از گروه های اسمی زیر با الگوی ساختاری «اسم + صفت + مضاف الیه» مطابق دارد؟ الف) «طالع مسعود خویشتن» ب) «این پرده نیلوفری» ج) «کردگار هفت افلاک» د) «خار غم عشق»	۰/۵	۰/۵
۷	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی معیار مرتب کنید. «زین نمط آن مست شده از غرور رفت و ز مبدأ چو کمی گشت دور»	۰/۵	۰/۵
۸	نوع حذف فعل را در هر یک از عبارات های زیر مشخص کنید. الف) «نه سردردی نه پادردی و نه هیچ ناراحتی دیگر» ب) «در کلاس نقاشی نشسته بودیم و چشم به راه معلم»	۰/۵	۰/۵
۹	نقش دستوری «ضمیر های پیوسته شخصی» را در مصراع های زیر بنویسید. الف) «ای صبحدم بین که کجا می فرستم» ب) «حسنت به اتفاق ملاحظت جهان گرفت»	۰/۵	۰/۵
۱۰	در مصراع های زیر مشخص نمایید که «واو عطف» به کار رفته است یا «واو ربط»؟ الف) «ما را سر باغ و بوستان نیست» ب) «زود آیند و زود می گذرند»	۰/۵	۰/۵
۱۱	زمان دقیق فعل های مشخص شده در عبارات های زیر را بنویسید. الف) «نمیدانست چرا این طور شده و چه اتفاقی افتاده است» ب) «بهمن مثل بچه ای دو سه ساله لب برچیده بود»	۰/۵	۰/۵
۱۲	نقش دستوری کلمات مشخص شده را بنویسید. «صاد هرگز جانوری را جز از پهلو نکشید»	۰/۵	۰/۵
۱۳	در عبارت داده شده زیر دو «واژه دو تلفظی» بیابید و بنویسید. «بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان، مومنان را در زندگی همچون آموزگار بود و در آخرت دستگیر»	۰/۵	۰/۵

ردیف	قلمرو ادبی (۵ نمره)	طراح سوالات: قدحچی	بارم
۱۴	کدام گزیننه، مصراع دوم بیت زیر است؟ «علی ای همای رحمت تو چه آیتی خدا را الف) «که به ماسوا فکندی همه سایه هما را» ب) «به علی شناختم من به خدا قسم خدا را» ب) «به علی شناختم من به خدا قسم خدا را»	۰/۲۵
۱۵	مصراع اول کدام بیت نادرست می باشد؟ الف) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن ب) «بجز از علی که آرد پسری ابوالعجایب که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را» متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را» ب) «به علی شناختم من به خدا قسم خدا را»	۰/۲۵
۱۶	مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. «وقتی دل سودایی می رفت به بستان ها»	۰/۵
۱۷	در عبارت داده شده زیر دو واژه بیابید که هم می توانند «سجع» باشند و در عین حال «جناس ناهمسان» هستند. «از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد.»	۰/۲۵
۱۸	بیت زیر را از نظر آرایه ادبی «تشبیه» بررسی نمایید. (طرفین تشبیه را بیابید) «گه به دهان بر زده کف چون صدف گاه چو تیری که رود بر هدف»	۰/۵
۱۹	در بیت زیر واژه مشخص شده «مجاز» از چیست؟ «پشت دیوار آنچه گویی هوش دار تا نباشد در پس دیوار گوش»	۰/۲۵
۲۰	در شعر زیر آرایه ادبی «حس آمیزی» وجود دارد یا آرایه «حُسن تعلیل» دیده می شود؟ «درختان را دوست دارم که به احترام تو قیام کرده اند و آب را که مهر مادر توست...»	۰/۲۵
۲۱	در بیت زیر قسمت مشخص شده «استعاره» از چه چیزی است؟ «زین کاروان سرای بسی کاروان گذشت ناچار کاروان شما نیز بگذرد»	۰/۲۵
۲۲	بیت زیر را از نظر آرایه ادبی «ایهام» بررسی کنید. «گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید»	۰/۲۵
۲۳	با توجه به بیت زیر، شاعران واژه «صبا» را در کدام مفهوم «نمادین» به کار می برند؟ «صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد»	۰/۲۵
۲۴	در قسمت مشخص شده بیت زیر شاعر از چه آرایه ای بهره برده است؟ «لیک چنان خیره و خاموش ماند کز همه شیرین سخنی گوش ماند»	۰/۲۵
۲۵	در سروده زیر شاعر از چه آرایه ادبی بهره برده است؟ آرایه «تضاد» یا آرایه «تناقض»؟ «در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم...»	۰/۲۵
۲۶	در بیت زیر کنایه ها را بیابید و مفهوم آن ها را بنویسید. «بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم تا سختی کمان نیز بگذرد»	۰/۵
۲۷	کتاب «اسرار التوحید» نوشته چه کسی می باشد؟ الف) محمد بن منور ب) ابوسعید ابوالخیر	۰/۲۵
۲۸	کدام یک از آثار ادبی زیر جزء آثار ارزشمند «ادبیات تعلیمی» است؟ الف) «تفسیر سورة یوسف» ب) «گلستان سعدی»	۰/۲۵
۲۹	نویسنده معاصر کتاب «ارزشیابی شتاب زده» کیست؟ الف) سهراب سپهری ب) جلال آل احمد	۰/۲۵
۳۰	کتاب معروف «سیاست نامه» اثر کدام نویسنده معروف می باشد؟ الف) خواجه نظام الملک توسی ب) خواجه نصیرالدین توسی	۰/۲۵

۲	<p>معنی و مفهوم هر یک از ابیات زیر را به فارسی روان امروزی بنویسید.</p> <p>الف) «دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد» (۰/۷۵)</p> <p>ب) «خواست کزان ورطه قدم در کشد خویشتن از حادثه برتر کشد» (۰/۵)</p> <p>پ) «بر تیر جورستان ز تحمل سپر کنیم تا سختی کمان شما نیز بگذرد» (۰/۷۵)</p>	۳۱
۲	<p>معنی عبارت های زیر را به نثر روان امروزی بنویسید.</p> <p>الف) «معلم گوزن را رعنا رقم می زد و سگ را روان گرده می ریخت.» (۰/۵)</p> <p>ب) «تا چون بر رقعہ من اطلاع یابد قیاس کند که مرا اهلیت چیست.» (۰/۵)</p> <p>پ) «آنکه حزم زیادت داشت و بارها دستبرد زمانه جافی را دیده بود.» (۰/۵)</p> <p>ت) «رنج هیچ کس را ضایع مکن و نزدیکان خویش را حرمت دار.» (۰/۵)</p>	۳۲
۰/۵	<p>در سروده زیر شاعر چرا عقل را «کودک» معرفی می کند؟</p> <p>«چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد»</p>	۳۳
۰/۵	<p>در عبارت زیر نویسنده به کدام ویژگی های اخلاقی تاکید می کند؟ (دو مورد بنویسید)</p> <p>«اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن»</p>	۳۴
۰/۵	<p>مفهوم مشترک دو عبارت زیر را در یک جمله توضیح دهید.</p> <p>الف) «شرفُ المکانِ بالمکین» ب) «هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم در پستی هم می توان عزیز بود»</p>	۳۵
۰/۵	<p>در بیت زیر مقصود شاعر از «چوپان گرگ طبع» و «گرگی شُبان» چیست؟</p> <p>«ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع این گرگی شُبان شما نیز بگذرد»</p>	۳۶
۰/۵	<p>مفهوم کلی بیت زیر را بر اساس درک و دریافت خود بنویسید.</p> <p>«چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد بیداد ظالمان شما نیز بگذرد»</p>	۳۷
۰/۵	<p>مفهوم کنایه آمیز قسمت مشخص شده متن زیر را بنویسید.</p> <p>«مرغان را گویا می کشید، خرگوش را چابک می بست اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.»</p>	۳۸
۰/۵	<p>منظور اصلی نویسنده از عبارت زیر چیست؟</p> <p>«نمی دانم می دانست یا نه اما اگر به شهر نیامده بود نیما نشده بود»</p>	۳۹
۰/۵	<p>در سروده زیر مفهوم «حسینی شدن» و «یزیدی شدن» چیست؟</p> <p>«هر چه در سوی تو حسینی شد / دیگر سوی یزیدی / آه ای مرگ تو معیار!»</p>	۴۰
۲۰	<p>جمع نمره</p>	<p>پیروز و سربلند باشید / قدحچی</p>

نام و نام خانوادگی مصمم:

نام و نام خانوادگی تمديد نظر کننده:

نمره ورقه به عدد:

محل امضا

محل «امضا»

نمره ورقه به حرف:

دیرستان پسرانه غیر دولتی ابتکار علم - دوره دوم

نام و نام خانوادگی: کلاس: دهم موضوع امتحان: فارسی (۱) نام دبیر: قدحچی

راهنمای تصحیح سوالات امتحان فارسی (۱) نوبت اول دیماه ۱۴۰۲

همکاران گرامی، خدا قوت! لطفاً به پاسخ‌های درست و مشابه نمره اختصاص دهید.

ردیف	قلمرو زبانی (۷نمره)	بارم
۱	الف) برابری ب) درست و دقیقاً	۰/۵
۲	الف) بخت و سرنوشت ب) زیور و زینت	۰/۵
۳	الف) عداوت ب) فراغ	۰/۵
۴	قربانیت و خویشاوندی - بیغوله و کنج	۰/۵
۵	الف) اجل ب) سخره ج) بگذار د) مخصمه	۱
۶	گروه‌های اسمی الف و ج با این الگوی ساختاری تطابق دارند چون مسعود صفت بیانی و هفت صفت شمارشی است	۰/۵
۷	شکل مرتب شده بیت: «آن مست شده از غرور زین نمط رفت و چو کمی از مبدأ دور گشت»	۰/۵
۸	الف) حذف فعل «داشت» به قرینه معنایی یا معنوی ب) حذف فعل «بودیم» به قرینه لفظی	۰/۵
۹	الف) «ت» در می فرستمت در نقش مفعول (تو را می فرستم) ب) «ت» در حسنت در نقش مضاف الیه (حسنِ تو)	۰/۵
۱۰	الف) واو عطف ب) واو ربط	۰/۵
۱۱	الف) ماضی نقلی ب) ماضی بعید	۰/۵
۱۲	جانوری: مفعول / پهلوی: متمم	۰/۵
۱۳	۱. جاودان ۲. آموزگار	۰/۵
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱۴	جواب سوال گزینه الف می باشد. «که به ماسوا فکندی همه سایه هما را»	۰/۲۵
۱۵	بیت نادرست گزینه ب می باشد. «نه خدا توانمش خواند، نه بشر توانمش گفت»	۰/۲۵
۱۶	«بی خوشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها»	۰/۵
۱۷	کلمات چاه با گاه هم سجع متوازی هستند هم جناس ناهمسان	۰/۲۵
۱۸	دو تشبیه وجود دارد: مشبه: کف / مشبه به: صدف مشبه: چشمه / مشبه به: تیر	۰/۵
۱۹	گوش در این بیت مجاز از انسان جاسوس و فضول است	۰/۲۵
۲۰	آرایه حسن تعلیل وجود دارد چون شاعر دلیل ایستاده بود درختان را احترام گذاشتن به امام حسین (ع) معرفی می کند.	۰/۲۵
۲۱	کاروان سرا استعاره از دنیا است	۰/۲۵
۲۲	کلمه بوی ایهام دارد چون به دو معنی رایحه و آرزو است	۰/۲۵

۰/۲۵	صبا نماد پیک و پیام رسان است	۲۳
۰/۲۵	شیرین سخنی دارای آرایه حس آمیزی است	۲۴
۰/۲۵	این قسمت از سروده موسوی گرمارودی دارای آرایه تناقض یا پارادوکس می باشد، گودال نمی تواند رفیع و بلند باشد.	۲۵
۰/۵	چیزی را سپر خود کردن: دفاع کردن از خود به وسیله آن سختی کمان: قدرتمند بودن	۲۶
۰/۲۵	گزینه الف درست است این کتاب نوشته محمد بن منور می باشد که درباره ابوسعید ابوالخیر نوشته است	۲۷
۰/۲۵	گزینه ب صحیح است کتاب تفسیر سوره یوسف از ادبیات غنایی است	۲۸
۰/۲۵	گزینه ب درست می باشد این کتاب شامل هجده مقاله است در نقد ادب و اجتماع و هنر و سیاست معاصر.	۲۹
۰/۲۵	گزینه الف درست است این کتاب نوشته خواجه نظام الملک توسی وزیر دانشمند قرن ۵ هجری است	۳۰
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲	الف) ای دل آن گونه زندگی کن که اگر خطا و گناهی هم کردی فرشته برای تو دعا کند و از بدی ها حفظ نماید. ب) خواست که از آن گرداب ترسناک خود را نجات دهد و از آن حادثه بدی که افتاده بود برهاند. پ) ظلم و ستم شما مانند تیر است و ما صبر را سپر آن می کنیم تا این قدرت شما نیز به پایان برسد.	۳۱
۲	الف) معلم گوزن را خوش قد و قامت می کشید و سگ را به راحتی طرح ریزی می کرد. ب) تا وقتی که نامه کوتاه مرا بخواند می سنجد که شایستگی و لیاقت من چقدر است. پ) آنکه محتاط تر بود و بارها غارت و چپاول روزگار ستمگر را دیده بود. ت) تلاش هیچ کس را تباه و تلف نکن و به شایستگی حق همه را بشناس به ویژه خویشاوندان خود را.	۳۲
۰/۵	چون عقل انسان قدرت درک بزرگی و عظمت کار امام حسین (ع) را ندارد.	۳۳
۰/۵	خویشتن داری، صبر بر تلخی و بیش از حد متأثر نشدن از شادی ها	۳۴
۰/۵	مفهوم مشترک هر دو عبارت به این اشاره دارد که ارزش هر جای و جایگاهی به کسی است که در آن قرار گرفته است.	۳۵
۰/۵	چوپان گرگ طبع: حاکمان ظالم و ستمگر گرگی شبان: ظلم و ستم	۳۶
۰/۵	در جهانی که عدالت عادلان در آن باقی نمانده است، پس ظلم ستمگران هم باقی نخواهد ماند. (چنان نماند و چنین نیز هم نخواهد ماند)	۳۷
۰/۵	کنایه از اینکه کارش جای حرف داشت و کمی ناقص بود.	۳۸
۰/۵	یعنی اینکه اگر نیما به شهر نیامده بود، استعدادهايش شکوفا نمی شد و نمی توانست شاعر معروفی بشود.	۳۹
۰/۵	حسینی شدن یعنی اهل حق و حقیقت شدن و یزیدی شدن یعنی اهل باطل و طاغوت شدن است.	۴۰
۲۰	موفق و پیروز باشید / دکتر فریدون قدحچی جمع نمرات	